

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3516/2021. (XII. 13.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.407/2020/6/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.407/2020/6/II. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló, az ezzel helyben hagyott, a Fővárosi Törvényszék 28.P.20.826/2020/2-I. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel, annak megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a kifogásolt ítéltáblai döntés sérti az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésében védett jóhírnév védelméhez való jogát, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét, ezen belül annak részelemeként a független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz, az észszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jogát, továbbá a hatékony bírói jogvédelemhez való jogának és az indokolási kötelezettség követelményének a sérelmét állította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az indítványozó nyugdíjazásáig az igazságszolgáltatásban dolgozott, közismert és köztiszteletben álló személy, volt bíró, több mint húsz évig volt egy bíróság elnöke, számos cím, oklevél és kitüntetés birtokosa. Kiemelkedő szerepet töltött be a bírósági igazgatás rendszerváltást követő alkotmányos újrászervezésében, majd a megalakuló Országos Igazságszolgáltatási Tanács (a továbbiakban: OIT) tagjaként az országos bírói igazgatásban. Tudományos, szakmai és irodalmi életben szerzett nemzetközi és hazai kapcsolatait az igazságszolgáltatás érdekében kamatoztatta. Jogszabályváltozás folytán bekövetkezett nyugdíjazásakor is az volt a szándéka, hogy amennyiben egészségi állapota engedi, az említett szakmai tapasztalatát nyugalmazott bíróként és tapasztalt igazgatási vezetőként – ellenszolgáltatás nélkül – az igazságszolgáltatás javára fordítsa. A rendszerváltást követően 1993-tól kezdődően, speciális többletfeladatként kapta meg a Magyar Jogász Szövetség kezelésében működő fonyódi igazságügyi üdülő üzemeltetését. Az indítványozó a bírósági személyi állomány szerény rekreációs lehetőségeinek biztosítása érdekében, mivel költségvetési többlet-forrást az ingatlanhoz a bíróság nem kapott, ellenszolgáltatás nélkül személyes közreműködésével és munkatársai segítségével az ingatlant szisztematikusan felújította és nyugdíjba vonulásáig – „a funkcionálisan, de nem fejzetszinten elkülönített, speciális szabályoknak nem (az Aht. szintjén sem) alávetett »üdülő költségvetés« fejezet szerint – felügyelte az üzemeltetését”.
- [5] Az indítványozó 2003-ban saját részre vásárolt egy vitorlánhajót, melyet maga használt, azonban szabadidejében rendszeresen a bíróság, illetőleg az üdülő vendégei részére is rendelkezésre állt vele, vitorlás kirándulásra vitte őket. Az indítványozó a vitorlás üzemeltetésének költségeit túlnyomórészt maga állta (maga fedezte a hajó fenntartását: a vízre tételt, a kiemelés, a festést, a javításokat, a kötéltet cseréjét, a belső berendezés és a működés karbantartását, az egyéb kötelező üzemeltetési és karbantartási ráfordításokat, az üzemanyag ellátást, járulékos költségeket stb.). Az indítványozó a megyei bíróság elnökeként 2004-től 2012-ig minden évben kikötőbérleti szerződést kötött a Balatoni Hajózási Rt.-vel vitorlása tárolására, a szerződés alapján a megyei bíróság

fizette a kikötőbérleti díjat. Az indítványozó álláspontja szerint kizárólag – a bírósági célokra történő rendszerítés okán – az egyébként lehetséges összes kedvezménnyel csökkentett kikötő bérleti díj egy része került elszámolásra az éves költségvetés terhére. Ugyanakkor az indítványozó állítása szerint az ellenőrzések során a hajó üzemeltetésével kapcsolatban sem érte soha kifogás az indítványozó tevékenységét, a költségvetés alakulása folyamatosan nyomon követhető volt mind az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ), mind a fejezetgazda számára.

- [6] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági ügyet megelőzően, annak előzményi ügyében az Országos Bírósági Hivatal (amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági ügy I. rendű alperese, a továbbiakban: OBH) feljelentése alapján hűtlen kezelés vétségének alapos gyanúja miatt büntetőeljárás indult az indítványozóval szemben, melynek eredményeként a Központi Nyomozó Főügyészség Győri Regionális Osztálya vádiratot nyújtott be az indítványozóval szemben a Székesfehérvári Járásbíróságon. A vád szerint az indítványozó a megyei bíróság elnökeként az államháztartás szabályai megszegésével kötötte meg a kikötőbérleti szerződéseket, és ezzel vagyoni hátrányt okozott a bíróságnak. Az indítványozó a 2012. évre vonatkozó kikötőbérleti díjat visszafizette. Az ítéletével elsőfokú (büntető)bíróság az indítványozót mint vádlottat három rendbeli hűtlen kezelés vétségében bűnösnek találta és ezért őt megrovásban részesítette. Az elsőfokú ítélet megállapította, hogy az indítványozó a gazdálkodás körében kötelezettségszegést követett el, nem volt jogosult a megyei bíróság nevében a bérleti díj kifizetésére vonatkozó szerződések megkötésére. Megállapította továbbá, hogy a kifizetések a bíróság részéről megtörténtek, egy olyan eszköz kapcsán, amely nem tartozott a bíróság vagyona körébe és ennek a vagyonnak a kezelésével sem volt megbízva, ezért a vagyoni hátrány bizonyított. Az ítélet azt is megállapította az indítványozó azon védekezésével kapcsolatban, amely szerint engedélyt kapott az OIT részéről, hogy az indítványozó nem tudta megjelölni azt a személyt, aki az OIT nevében ezt az ügyletet engedélyezte. Az elsőfokú ítélet megállapította továbbá, hogy az indítványozó kötelezettségszegő magatartásának motívuma ugyan társadalmilag hasznos célt szolgált, az általa betöltött tisztségre, továbbá az igazságszolgáltatásban betöltött szerepére figyelemmel cselekményéből az elkövetéskor nem hiányzott a társadalomra veszélyesség. A cselekvőségének társadalmilag hasznos jellege a bűnösség körében nem vehető figyelembe, az kizárólag az alkalmazandó joghátrány szempontjából bír jelentőséggel.
- [7] A másodfokú büntetőbíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozót a három rendbeli hűtlen kezelés vétségének vádja alól felmentette. Indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó a megyei bíróság költségvetésével szabadon gazdálkodhatott, a bíróság kezelésében álló üdülőhöz kapcsolódó költségek tekintetében is teljes volt a szabadsága. A két tanú másodfokú eljárásban tett vallomásai alapján megállapította, hogy az üdülő üzemeltetési költségeinek tervezése, költségvetésbe való beállítása során figyelembe vették a kikötőbérleti díjat. Az üdülővendégek által fizetett díj így fedezte a kikötőhely bérleti díját is, vagyoni hátrány hiányában pedig nem történt bűncselekmény.
- [8] A harmadfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla végzésével a másodfokú ítéletet helybenhagyta. A harmadfokú bíróság is azt állapította meg, hogy az üdülő költségvetése nullszaldós volt, az üdülési díjak megállapításakor a felmerülő kiadásokkal is kalkuláltak. Mindezekre is tekintettel vagyoni hátrány hiányában nem történt bűncselekmény. A legfőbb ügyész törvényességi jogorvoslati kérelme folytán a Kúria végzésével a legfőbb ügyész törvényességi érdekében benyújtott jogorvoslati indítványát elutasította. A Kúria végzésének indokolásában megállapította, hogy az indítványozó megszegte az államháztartás működési rendjére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, azonban azt is megállapította, hogy az üdülő költségvetése nullszaldós volt, az üdülővendégek által fizetendő üdülési díjat úgy határozták meg, hogy az a vitorlás hajó kikötőbérleti díját is tartalmazza.
- [9] Az indítványozó büntetőügyéről több sajtótermék is beszámolt. Az indítványozó felperesként személyiségi jog-sértés iránti keresettel élt (melyet 2017. december 19-én terjesztett elő és azt 2018. június 28-án pontosította). Pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az OBH mint I. rendű alperes megsértette a becsületét és jóhírnevét azon magatartásával, hogy 2012. októberében nyilvánvalóan megalapozatlan feljelentést tett ellene hűtlen kezelés miatt, anélkül, hogy rákérdezett volna a kifogásolt kikötőbérletre, illetve utánanézett volna annak, hogy bármilyen kifogás felmerült-e vele szemben, illetve a vonatkozó jogszabályoknak, OIT szabályzatoknak. Továbbá az OBH akkori törvényes képviselője a törvényszéki és a tábla elnökök Kehidakustányban 2012. szeptemberében tartott értekezletén azt állította, hogy a kikötőbérleti díj kifizetése törvénysértő módon történt, és ezzel azt sugallta a résztvevők felé, hogy bűncselekmény elkövetése történt. 2012. júliusában a Szegedi Ítéltábla összbírói értekezlete után egy sajtótájékoztatón említette az indítványozó nevének megjelölése nélkül a kikötőbérleti ügyet.

- [10] Az indítványozó kérte továbbá annak a megállapítását, hogy a Legfőbb Ügyészség mint II. rendű alperes megsértette az indítványozó jóhírnevét és becsületét azzal a magatartással, hogy vele szemben büntetőeljárást folytatott, vádat emelt. Kérte kötelezni az I. és a II. rendű alpereseket arra, hogy nyilvánosan adjanak elégtételt az indítványozó személyiségi jogainak megsértése miatt. Továbbá kérte kötelezni az alpereseket 25 millió Ft nem vagyoni kártérítés, valamint 210 ezer Ft és ÁFA, továbbá 60 ezer Ft ügyvédi és bűnügyi költség mint vagyoni kár és ezek után 2017. május 17. napjától a kifizetés napjáig számított kamat megfizetésére. Az indítványozó keresetében kifejtette, hogy a maga vásárolt saját tulajdonú vitorlásán bírósági célokra szeretett volna hajózási lehetőséget biztosítani, ezt rendszeresen meg is tette. Az OIT vendégei, továbbá az üdülő vendégei rendszeresen igénybe is vették ezt a lehetőséget. Ennek csupán apró ellentételezése volt, hogy a kikötőbérleti díjat a bírósági költségvetés terhére számolták el, de ezzel a felperes nem sértette az önálló bírósági költségvetés gazdálkodási szabályait, különösen, hogy az hasznos és jogos bírósági célokat szolgált.
- [11] Nézete szerint az I. rendű alperes törvényes képviselője a feljelentés megtétele előtt nem tájékozódott, nem tanúsított megfelelő körütekintést. Ehelyett büntetőeljárást kezdeményezett és az indítványozó bűnösségét vélelmezte, bírósági vezetőkkal és a nyilvánossággal tudatta a megalapozatlan feljelentés tényét. Az indítványozó mint felperes álláspontja szerint már ezzel is sérült a jóhírneve, személyes és bírói becsülete. A II. rendű alperes rabosította őt, majd indokolatlanul és magyarázat nélkül elhúzódozó büntetőeljárást követően a tényeket és jogszabályokat is tévesen tartalmazó vádiratot terjesztett elő. Az alperesek visszaélészerűen, minden alap nélkül kezdeményeztek és folytattak le vele szemben büntetőeljárást, hogy negyven év bírói múlt után, nem létező bűncselekmény miatt, koholt híresztelések alapján meghurcolják. Az indítványozó utalt továbbá arra, hogy mind őt, mind a családtagjait rendkívüli mértékben megviselte az ellene folyó büntetőeljárás, saját egészségi állapota megromlott. Továbbá a vele szemben lefolytatott büntetőeljárás közvetlen vagyoni károkat is okozott számára.
- [12] Az I. rendű alperes kifogásolta, hogy az indítványozó konkrétan nem jelölte meg: pontosan mikor, milyen körülmények között tett a törvényes képviselője olyan nyilatkozatot, amellyel az indítványozó személyiségi jogát sértette volna. Továbbá hivatkozása szerint az I. rendű alperesnek a jogszabályok alapján feljelentési kötelezettsége volt. Kifejtette, az indítványozó megszegte a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat, ezt az ügyben eljáró összes büntetőbíróság megállapította. Míg a másodfokú eljárásban felvett tanúvallomás alapján állapította meg a büntetőbíróság, hogy nem merült fel vagyoni hátrány. Ugyanakkor állítása szerint az nem vitatható, hogy az ÁSZ 2014-es jelentése megállapította: önköltségi ár alatt történt a beutalók kiállítása. Hivatkozása szerint az üdülővendégek az üdülőhasználati díj megfizetésével nem váltak jogosulttá a vitorlášhajó használatára. Érvelésében kifejtette, a feljelentő a legkritikább esetben vonható polgári jogilag felelősségre, továbbá az I. rendű alperes kötelezettsége az általa felderíthető és észlelhető objektív tények megállapítására terjed ki, az pedig ilyen módon ellenőrizhető, hogy az indítványozó megszegte a gazdálkodás rendjére vonatkozó szabályokat. A II. rendű alperes ellenkérelmében előadta, hogy önmagában nem vezet a nyomozóhatóság, illetve az ügyészség polgári jogi felelősségéhez, ha a vádlottat a bíróság utólag felmenti. Az ügyészség nem adott ki MTI közleményt, továbbá nem állapítható meg az ügyészség részéről kirívóan súlyos mérlegelési hiba, vagy eljárási szabályszegés, amely a személyiségi jogsértést megalapozná.
- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában kiemelte, hogy az indítványozó keresete szerint az volt (a felperes) számára a legsérelmesebb, hogy az I. rendű alperes feljelentést tett ellene, a II. rendű alperes pedig megindította a büntetőeljárást annak ellenére, hogy nyilvánvalóan nem követte el a bűncselekményt. Az (alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló) elsőfokú ítélet tényállása megállapította, hogy a megyei bíróság kikötőbérleti díjra vonatkozó kötelezettségvállalása az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. Korm. rendelet 138. § (3) bekezdésébe, valamint az azt felváltó, az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. Korm. rendelet 80. § (2) bekezdésébe ütközött. Az I. rendű alperest a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 171. § (2) bekezdése alapján feljelentési kötelezettség terhelte, a II. rendű alperesnek pedig nyomozó hatóságként és vádképviselői szervként alapvető feladata a feljelentés esetén a nyomozás lefolytatása és a vádemelés, a vádképviselő. Kiemelte továbbá, hogy e kötelezettségüket abban az esetben gyakorolhatják visszaélészerűen, ha nyilvánvalóan megalapozatlanul tesznek feljelentést, folytatnak le büntetőeljárást, ezért azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesek kellő körütekintéssel jártak-e el a perbeli esetben. Hangsúlyozta továbbá, hogy a jogorvoslati fórumként eljáró büntetőbíróságok az indítványozó felmentéséről határoztak, azt azonban valamennyien megállapították, hogy az indítványozó megszegte a gazdálkodás rendjét. Az volt az első fokon eljáró és a felsőbb büntetőbíróságok álláspontja közötti különbség, hogy az utóbbiak a fellebbezési eljárásban tett tanúvallomások alapján azt állapították meg, hogy nem érte vagyoni hátrány

- a megyei bíróságot. Kiemelte, hogy a polgári perben annak van jelentősége, hogy a feljelentés megtételekor, a vádemeléskor tudhattak-e erről a körülményről az alperesek, illetve megállapítható-e az, hogy kellő körülmintés tanúsítása mellett meg kellett volna bizonyosodniuk a vagyoni hátrány beálltáról, vagy annak hiányáról.
- [14] Az ítélet indokolása azt is hangsúlyozta, hogy a feljelentő magatartása felróhatóságának megítélése során átlagos esetekben nem várható el a kiemelkedő jogi ismeret, azonban az I. rendű alperes munkaszervezetében tapasztalt büntetőbírák, volt bírósági elnökök dolgoznak, így a vele szemben támasztott elvárás nem általános, hanem a büntető jogot szintén a legmagasabb színvonalon alkalmazandó II. rendű alperesével azonos. Az elsőfokú bíróság indokolása hangsúlyozta, hogy a hűtlen kezelés tényállásának lényeges eleme a vagyoni hátrány. A büntetőeljárás iratai alapján azt állapította meg, hogy az I. rendű alperes anélkül tett feljelentést, a II. rendű alperes pedig anélkül emelt vádat, hogy vizsgálta volna azt, hogy az üdülő használata, illetőleg gazdálkodása során vagyoni hátrányt okozott-e az indítványozó a megyei bíróságnak, azaz, hogy a kikötőbérleti díjat a bíróság költségvetése terhére fizette-e ki.
- [15] Álláspontja szerint könnyűszerrel megállapítható lett volna az üdülő gazdálkodására vonatkozó adatokból a vagyoni hátrány fennállta, erre azonban nem került sor. Ugyanakkor azt is kifejtette, bár ez alapján úgy tűnhetne, hogy mulasztottak az alperesek, azonban érvelése szerint a büntetőeljárásban a feljelentő, a sértett, a nyomozó és a vádló mellett ugyanolyan fontos szerepet tölt be a gyanúsított és a védő is, akik szintén nem kérték az üdülő gazdálkodására vonatkozó bizonylatok alapján a vagyoni hátrány vizsgálatát, holott a büntetőeljárásban az indítványozót elismert védőügyvéd képviselte, továbbá olyan személy, aki korábban szintén bírósági elnök volt. Mindezek alapján megállapította, hogy az alperesek mulasztása nem tekinthető felróhatónak. Ezt meghaladóan vizsgálta az alperesek magatartása és az indítványozót ért okozati összefüggést is. Ennek során megállapította, hogy az indítványozó egyértelműen megszegte a gazdálkodás rendjére vonatkozó szabályokat, így a Be. 171. § rendelkezésére is tekintettel, nyilvánvalóan nem merülhetett volna fel a további vizsgálat elmaradása. Az alpereseknek még a feljelentés megtétele és a vádemelés előtt vizsgálniuk kellett volna az üdülő gazdálkodását, ezt bizonylatok, elszámolások vizsgálatával kellett volna megtenniük. Valószínűsíthető, hogy e körben ugyanarra az eredményre kellett volna jutniuk, mint az üdülő gazdálkodását 2014-ben vizsgáló ÁSZ-nak, amely azt állapította meg, hogy az üdülő költsége körében kizárólag a dologi kiadásokat vették figyelembe, az összes költséget nem, így veszteséges volt az üdülő üzemeltetése.
- [16] Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az indítványozó nem bizonyította, hogy 2012 júliusában összbírói értekezletet tartottak volna a Szegedi Törvényszéken (megjegyzés: így szerepel az elsőfokú ítélet 8. oldalán, míg a 4. oldalon ítélőtáblát említ). Maga az indítványozó is azt állította, hogy az I. rendű alperes akkori törvényes képviselője a 2012 szeptemberében Kehidakustányban tartott elnöki értekezleten a nevének említése nélkül hozta szóba a kikötőbérleti díjnak az ügyét, mint a szabálytalan gazdálkodás példáját. Az elsőfokú ítélet szerint az indítványozó nem indokolta meg, hogy mi alapján lehetne azt ésszerűen feltételezni, hogy a bírósági elnökök nem képesek megkülönböztetni az egyszerű gazdálkodási szabálytalanságot a bűncselekmény elkövetésétől. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó még konkrét kereseti tényelőadást sem tett abban a körben, hogy az alperesek mikor, milyen alkalommal fordultak az ország nyilvánosságához az üggyel kapcsolatban, illetve ez milyen okból minősülne személyiségi jogsértő magatartásnak. Az ítélet indokolása a nem vagyoni kártérítés mértékével összefüggésben rögzítette, hogy az indítványozó erre nézve nem ajánlott fel bizonyítást. Erre vonatkozóan azt is kiemelte, hogy az a jogalap megalapozatlanságán túlmenően a mértékének a bizonytalansága miatt is alaptalan. Míg a vagyoni károk körében eseti döntésekre hivatkozással rámutatott, hogy a büntetőeljárásban felmerült eljárási költségeket a büntetőeljárásban kell érvényesíteni. A polgári perben eljáró bíróságnak nincs hatásköre a bűnügyi költség megállapítására.
- [17] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó mint felperes fellebbezéssel élt, kérve annak megváltoztatását és kereseti kérelmének való helyt adó döntés meghozatalát, valamint az alperesek perkoltségben való marasztalását. Az indítványozó fellebbezésének indokolása szerint bizonyította, hogy az I. rendű alperes a vele szemben kezdeményezett, majd a II. rendű alperes által rendkívüli perorvoslat révén is erőltetett büntetőeljárás, valamint az I. rendű alperesnek ezt megelőzően a büntetőeljáráshoz kapcsolódó, a II. rendű alperesnek pedig az eljárás során tanúsított peren kívüli rosszhiszemű magatartása súlyosan megsértette a személyiségi jogait. A felmentő döntések ténye mellett az eljáró bíróságok nyilvánvalóvá tették, hogy már az ügy megindulásakor sem merült fel, nem is merülhetett fel a bűncselekmény gyanúja. Nézete szerint azon bűncselekménynek, amellyel vádolták, a törvény szerinti konjunktív elemei már az ügy megindulásakor sem álltak fenn egyetlen egy feltétel terén sem. Azaz nem arról volt szó, hogy a vizsgálat megindulásakor létezett valós indok, amelyet nem sikerült bizonyítani, hanem ilyen indok nem is létezett. Utalt továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság az eseményeket nem

folyamatában és együttes hatásában vizsgálta, ezáltal az ítélete megalapozatlanná vált. Álláspontja szerint az I. rendű alperes már jóval a feljelentés megtétele előtt a nagy nyilvánosság és a széleskörű szakmai nyilvánosság előtt is a valóság lényeges elemeit nélkülöző közlést fogalmazott meg megtörtént tényként, amiről tudnia kellett, hogy tényszerűen nem igaz. És nem is állt rendelkezésre bizonyíték.

- [18] Az indítványozó előadta, hogy a sajtóanyagokról csatolta a cikkeket, az értekezlet tényéről jegyzőkönyv, továbbá az ott elhangzottakról tanúvallomás állt rendelkezésre. Állította, hogy vele szemben lejárató kampány folyamatosan ébren volt tartva, akkor is, amikor ezzel ellentétes bizonyíték merült fel. Az I. rendű alperes terhére felróható, hogy nem tájékozódott nyilatkozata és feljelentése megtételekor a magatartása valós tartalmáról. Ennek során olyan lényeges tényre nem tért ki, hogy a vélt szabálytalanság egyáltalán nem a bíróság alaptevékenységét szolgáló költségvetést, hanem az egyébként minden jelentés szerint nyereséges üdülési tevékenységet felölélő elkülönült költségvetést érintette. Nézete szerint az is a való tény elferdítése, ha a tények csoportosításából lényeges körülmények kimaradnak vagy vélelmezett szabályszegést bűncselekményként aposztrofálnak. A tevékenységére vonatkozó megszeghető szabály nem volt, számlával igazoltan, engedéllyel járt el, miközben saját személyes anyagi javait, munkaerejét és idejét áldozta éveken át a kikötőbérletnél nagyságrendekkel magasabb értékben. Továbbá álláspontja szerint téves az elsőfokú ítéletnek az álláspontja, hogy az indítványozó nem kapott az OIT részéről engedélyt, mivel erről írásban nem rendelkezett, ugyanis ezt az OITH akkori vezetőjének a büntetőügyben tett vallomása cáfolta.
- [19] Az indítványozó előadta továbbá, hogy a II. rendű alperes a vádirat benyújtásakor olyan MTI közleményt adott ki, amely minden ténybeli és jogalapot nélkülöző a vádon túlmenő állításokat fogalmazott meg. Nem esett azonban szó arról, hogy a felelősségének a vizsgálata nem is kötődik a bíróság alaptevékenységéhez, továbbá hogy valójában kár nem keletkezett és a közlemény azt tartalmazta a vádtól eltérően, hogy mintegy kilenc évnyi magatartás miatt vádolták meg bűncselekmény elkövetésével. A vádhoz képest is alaptalan sajtónyilatkozatra 2014 novemberében két sajtótermékben is sor került.
- [20] Az indítványozó hivatkozása szerint a II. rendű alperes nagy nyilvánosság előtt közzétett, nem valós tényekre épülő nyilatkozatai a jóhírnevét súlyosan sértő következménnyel jártak, és ekkortól elvesztette az őt addig körülvevő társadalmi presztízsét. Hivatkozott többek között arra is, hogy a II. rendű alperes még a jogerős döntést követően is a felelősségre vonását szorgalmazta. A büntetőeljárás alapja olyan mértékig és nyilvánvalóan hiányzott, hogy a II. rendű alperes közjogi státuszát, alkotmányos felelősségét is figyelembe véve, elfogadhatatlan az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítása, hogy a II. rendű alperes nem követett el kirívóan súlyos mérlegelési hibát. Álláspontja szerint nem logikus az elsőfokú bíróságnak a nem vagyoni kár körében előadott okfejtése. Köztudomású tény, állította az indítványozó, hogy a büntetőeljárás és annak híresztelése, az erről szóló sajtóközlemények ténye negatívan befolyásolja az érintett személy megítélését, köztudomású tényeket pedig a polgári eljárásban sem kell bizonyítani. Az őt ért jóhírnevén, becsületén, emberi méltóságán esett sérelme az átlagot messze meghaladó nem vagyoni kártérítésre jogosítja. Nézete szerint téves az az ítéleti hivatkozás, hogy a kár bizonyítása körében a közreműködést megtagadta, a bíróságtól ugyanis idézést nem kapott és személyes közreműködésre nem kötelezték. Az indítványozó a fellebbezést követően beadványt nyújtott be, melyben előadta, hogy a másodfokú eljárás alatt szerzett tudomást arról, hogy az ellene lefolytatott büntetőeljárás széles körben ismert volt, melyre nézve Facebook bejegyzést csatolt.
- [21] Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az indítványozó perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az adott helyzetben elvárható legnagyobb gondossággal járt el a feljelentés megtételekor, mely során a Be. 171. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségét teljesítette. Utalt továbbá arra, hogy a feljelentés megtételét belső vizsgálat előzte meg, amelynek tényéről és eredményéről az indítványozó is tudomással bírt. Ugyanakkor a feljelentés megtételekor kizárólag azt tudta, hogy a megyei bíróság költségvetése terhére került sor az indítványozó tulajdonában lévő vitorláshajó kikötőbérleti díjának megfizetésére. A feljelentés megtételekor nem tudta, hogy a kikötőbérleti díj az üdülőhasználati díjba esetlegesen beszámításra került, arra csupán a feljelentés után négy évvel, a büntetőügyben tartott másodfokú tárgyaláson történt először hivatkozás. Kifejtette továbbá, hogy a büntetőbíróságok megállapították a szabályszegést, ezért alappal vont le következtetést a hűtlen kezelés gyanújára. Az I. rendű alperes utalt arra, hogy az indítványozó nem bizonyította, hogy Szegeden a korábbi elnöke milyen nyilatkozatot tett. Míg a Kehidakustányban megtartott értekezlettel kapcsolatosan a tanúvallomás nem bizonyítja, hogy a korábbi elnöke az indítványozó személyhez fűződő jogait sértő nyilatkozatot tett volna. A korábbi elnök tényszerűen, értékítélet megfogalmazása, véleménynyilvánítás nélkül kizárólag a problémáról beszélt az igazgatási vezetők előtt.

Véleménye szerint az indítványozó a nem vagyoni kártérítés körében a hátrányra nézve bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

- [22] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, miután az álláspontja szerint megfelel a vonatkozó jogszabályoknak és a kialakult bírói gyakorlatnak. Vitatta a keresetben szereplő állításokat, sem a nyomozás elrendelésekor, sem a vádemeléskor, sem a büntetőeljárás egyik szakaszában sem bocsájtott ki sajtóközleményt, az indítványozó ezen állítása nézete szerint téves. A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában előadta, hogy azt az indítványozó csak általánosságban állította, így azt az elsőfokú bíróságnak nem állt módjában feltárni.
- [23] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyta: megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése helytálló, azonban annak jogi indokolását csak részben osztotta. Az indítványozó által állított, az I. rendű alperes részéről a feljelentés megtételével történt személyhez fűződő jog megsértésével összefüggésben hangsúlyozta, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint önmagában a büntetőeljárás kezdeményezése nem sért személyiségi jogot, még akkor sem, ha a megindított eljárás nem vezet az eljárás alá vont személy büntetőjogi felelősségre vonásához. Kiemelte továbbá, hogy a feljelentés megtétele kizárólag akkor eredményezheti a személyiségi jog megsértésének megállapítását, ha a feljelentő joggal való visszaélést valósít meg, nyilvánvalóan alaptalanul, jobb tudomása ellenére, rosszhiszeműen kezdeményezi az eljárást, vagy ha a feljelentésben indokolatlanul sértő, bántó, megalázó kijelentéseket használ.
- [24] A perbeli eset vizsgálatát követően ugyanakkor azt állapította meg, hogy a fenti feltételek nem álltak fenn. Az ítéltábla ítélete indokolása szerint a feljelentés olyan ténybeli adatokon alapult, melyek valóságát maga az indítványozó is elismerte, a feljelentés számításokat tartalmazott évenkénti bontásban a megfizetett kikötőbérleti díjról, továbbá ahhoz csatolásra került az I. rendű alperes jelentése, amely a szabálytalanságokat feltárta. Megállapította továbbá, hogy az I. rendű alperes elnökét a Be. 171. § (2) bekezdése alapján feljelentési kötelezettség is terhelte. Utalt továbbá arra is, hogy a büntetőbíróságok tényként állapították meg a saját tulajdonú hajója kikötőbérleti díja kifizetésének elrendelése okán az indítványozói szabályszegést. Mindezekre tekintettel az indokolás szerint nem állapítható meg az, hogy a feljelentés teljes mértékben megalapozatlan volt. Ezzel ellentétben azt, hogy az nem tekinthető nyilvánvalóan alaptalannak, alátámasztja az ítéltáblai ítélet szerint, hogy a nyomozás elrendelésre került, majd vádemelés történt, ezt követően az elsőfokú büntetőbíróság megállapította a felperes büntetőjogi felelősségét és csak a későbbiekben, a jogorvoslati fórumokon került sor az indítványozó felmentésére.
- [25] Megállapította továbbá, hogy nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az I. rendű alperes jobb tudomása ellenére valótlan állításokat tett volna a per során. Azt viszont – az elsőfokú bíróság ítéletével ellentétben –, hogy a feljelentés megtételekor milyen szakemberek álltak az I. rendű alperes rendelkezésére, illetve mennyiben volt elvárható tőlük annak mérlegelése, hogy fennálltak-e a büntetőjogi felelősségre vonás feltételei, illetve megvalósultak-e a bűncselekmény tényállási elemei, nem tekintette relevánsnak, utalva arra, hogy ennek tisztázása a nyomozóhatóság és a büntetőbíróság feladata. Az ítélet indokolása azt is megállapította, hogy a feljelentés tartalma, megfogalmazási módja nem volt sértő, annak indokát az I. rendű alperes a feljelentésben tényadatokkal támasztotta alá.
- [26] Az ún. szegedi értekezlettel kapcsolatosan kifejtette, hogy az indítványozó erre nézve nem tett kellően pontos előadást, továbbá nem bizonyította, hogy ebben az időpontban az általa állított vezetői értekezlet megtartásra került. Továbbá az elsőfokú bíróság felhívása ellenére azt sem bizonyította, hogy azon az értekezleten jogsértő közlés hangzott volna el. Míg a kehidakustányi vezetői értekezlettel kapcsolatosan rendelkezésre álltak jegyzőkönyvek, továbbá tanúvallomás, amely szerint az I. rendű alperes korábbi elnöke tényszerűen nyilatkozott az ügygel kapcsolatosan. Az ítéltábla hangsúlyozta, hogy nem minősül jogsértőnek, ha az I. rendű alperes korábbi elnöke – az érintett személyét beazonosítható módon – közli a bírósági vezetőkkel a szabályszegés tényét, amely tájékoztatás során sértő vélemény kifejezésére nem került sor, és az ezzel ellentétes indítványozói állítást tanú vallomása cáfolta.
- [27] A Fővárosi Ítéltábla a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset vonatkozásában, mely szerint (a 2014. augusztus 29. napján kelt) hűtlen kezelés miatti vádirattal megvalósuló vádemelés az indítványozó jóhírnevét megsértette, az alábbiakat állapította meg. Utalt arra, hogy a büntetőeljárás során a vádemelés abban az esetben lehet személyiségi jogsértő, ha a hatóság nyilvánvalóan alaptalanul emel vádat, hatáskörével visszaélve, rendeltetésellenesen jár el. Kifejtette, hogy a II. rendű alperes úgy járt el, ahogy az adott helyzetben a Be. rendelkezései alapján tőle elvárható, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján emelt vádat. Nem írható a terhére az, hogy a másodfokú bírósági eljárás eredményeként az nyert megállapítást, hogy nem volt vagyoni hátrány,

mert a hajóbérleti díjat előre kalkulálták az üdülővendégek által fizetendő üdülőhasználati díjba, és az fedezte az üdülő üzemeltetésének valamennyi költségét. Megállapította továbbá, hogy a II. rendű alperes részéről kirívó jogalkalmazási tévedés nem volt megállapítható. Az ügyészségnek a szakszerű vádemelés a feladata, nem pedig a bűnösségről kell meggyőződnie, az a bíróság feladata. Kifejtette, hogy akkor felróható a vádemelés, ha arra úgy kerül sor, ha a vádhatóság meg van győződve arról, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, vagy azt nem a terhelt követte el. Felróható továbbá, ha azért nem értékeli a bűncselekmény hiányát, mert a kellő szakmai körütekintést elmulasztották.

- [28] A jogerős ítélet megállapította, hogy az adott ügyben az említett körülmények nem merültek fel, mivel a másodfokú eljárásban került sor annak feltárására, hogy milyen okokból nem következett be vagyoni hátrány. Nem történt olyan súlyos kirívó jogsértés, ami a felelősség megállapításához vezetett volna. Utalt arra, hogy a büntetőbírók is rögzítették, hogy az indítványozó a gazdálkodás körében jogszabálysértő magatartást tanúsított, megszegve a vonatkozó Korm.rendelet rendelkezéseit. Ugyanakkor az sem nyert igazolást, hogy a vádemelésre nem a rendelkezésre álló adatok, az indítványozó ténybeli beismerése alapján, nem a szakmai meggyőződése nyomán, hanem egyéb prekonceptió nyomán került volna sor. Hivatkozása szerint az, hogy a másodfokú bíróság döntését követően a II. rendű alperes az eljárás folytatását kívánta, nem tekinthető jogsértő magatartásnak, mivel a büntetőügy irataiból megállapítható, hogy eltérő volt a szakmai álláspontja a büntetőbírókhoz képest. Míg a sajtószervek felé nyújtott tájékoztatás körében a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a feljelentésről tájékoztatta a II. rendű alperes a sajtót, ennek során a feljelentésben foglaltakat elismerte, a feljelentésben kilenc évnyi időszak szerepelt, továbbá a nyomozás is kilenc évnyi gazdálkodás vizsgálatára terjedt ki, majd később, 2014. május 30-án került sor a büntetőeljárás részbeni megszüntetésére elévülés miatt. Egyéb olyan, a sajtónak címzett II. rendű alperesi közlemény létét, amelyre az indítványozó hivatkozott, nem bizonyított, annak ellenére, hogy erre az elsőfokú bíróság végzéssel felhívta annak szükségeségére. Mindezek alapján a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helyben hagyta.
- [29] Az indítványozó a Fővárosi Ítélet tábla 2. Pf.20.407/2020/6/II. számú ítéletével, valamint az ezzel helyben hagyott, a Fővárosi Törvényszék 28.P.20.826/2020/2-I. számú ítéletével szemben az az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, az említett bírósági határozatok alaptörvény-ellenesége megállapítását és megsemmisítését kérve. Nézete szerint a kifogásolt jogerős bírói döntés és az annak alapjául szolgáló elsőfokú ítélet az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóságához való joga, továbbá a VI. cikk (1) bekezdése szerinti jóhírnév védelméhez való joga, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét eredményezte, ezen belül annak részelemeként a független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz, az ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való joga, továbbá a hatékony bírói jogvédelemhez való joga és az indokolási kötelezettség követelményének a sérelmét állítva.
- [30] Az indítvány az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz befogadhatósági feltételei fennállása és az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás részletes ismertetése mellett kiemelte, hogy nézete szerint a büntető bíróságok döntéseinek a bűncselekmény hiányát megállapító felmentő rendelkezése ténye mellett az is releváns, hogy az eljáró bíróságok nyilvánvalóvá tették, már az ügy megindulásakor sem merült fel, nem is merülhetett fel bűncselekmény gyanúja, mert a bűncselekmény konjunktív törvényi tényállási elemeiből már az ügy megindulásakor sem állt fent egyetlen egy sem. Nézete szerint annak felismerése, hogy a bűncselekményi definíció három konjunktív eleme (az idegen vagyontárgy kezelésével történő megbízás, a kezelési kötelezettség szándékos megszegése és ennek következtében előálló vagyoni hátrány) a tettes magatartásában jelen van-e, semmiféle nehézséget nem okozhat senki számára. Míg az okozati összefüggés hiánya mint negyedik tényállási elem pedig azt jelenti, hogy a bűncselekmény nem valósult meg.
- [31] Az indítvány érvelése szerint az indítványozó által elszenvedett (a személyiségi jogi perben részletezett) sérelmeket a többszörösen felmentő ítéletek nem tették semmissé, az indítványozót ért társadalmi és egészségében okozott károkat nem enyhítették, a koholt vádak alapján történő meghurcolását semmilyen körben nem eliminálták. A személyiségi jogok megsértése címén indított keresetet elutasító ítéletek – nézete szerint – azon túl, hogy szemben állnak az állandó bírói gyakorlattal, amely szerint a nyilvánvalóan alaptalan büntetőeljárások során elszenvedett indokolatlan joghátrányok a sérelmet szenvedett felet a jogsérelem megállapítása mellett jóvátételre jogosítják, érvelése szerint egyben alaptörvény-ellenesek is. Hivatkozott arra, hogy a támadott ítéletekben – szemben az irányadó bírói gyakorlattal – a bíróság nem volt hajlandó a nyilvánvaló alaptalanság tényének a vizsgálatára. (Abból a téves premisszából kiindulva, hogy miután a büntetőeljárás törvényesen folyt, az indítványozó nem szenvedhetett el személyiségi jogsérelmet.)

- [32] Nézete szerint ezzel a polgári ügyben eljáró bíróság megtagadta a személyiségi jogi jogsértés megvizsgálását. Ugyanakkor előadása szerint épp a polgári eljárás során eljáró bíróság fogott a büntető ítéletek tartalmi felülvizsgálatába, amikor az ítéletében azt kommentálta, hogy milyen felismerhető vagy nem felismerhető „szabályszegés” indokolta az indítványozóval szemben az alperesi magatartásokat, túllépve ezzel a hatáskörét és felülbírlva a büntetőeljárás eredményét. Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok olyan irányú vizsgálata, hogy az érintett személy megvalósított-e bármiféle szabályszegést, vagy követett-e el már életében bármilyen szabályszegést stb. az ügy szempontjából relevanciával nem bírtak. Nézete szerint ezzel a bíróságok mentségeket kerestek a perbeli alperesek rosszhiszemű magatartására, lényegében újraértékelték a büntetőeljárás adatait, az alperesek által végzett egyes perccselekményeket, továbbá az alpereseknek a sérelmezett, a büntető peren kívüli, de azzal szoros összefüggésben lévő, személyiségi jogot szintén sértő megnyilvánulásait. Utalt az Alkotmánybíróság azon határozataira, amelyek kimondták, hogy az állam büntető hatalma nem lehet korlátlan, az korlátozott közhatalmi jogosítvány. Hivatkozása szerint, miután közjogilag felelőtlen szervezetek nincsenek Magyarországon, ezért sem a bíróság, sem a bírósági igazgatási szervezet, sem az ügyészség nem mentesülhet a felelősség alól az alaptalanul, kellő körültekintés nélkül kezdeményezett, folytatott, elhúzódó eljárásokért, vagy ha nem tesz eleget intézményvédelmi kötelezettségének.
- [33] Utalt az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára, mely értelmében az emberi méltóság az általános személyiségi jog alaptörvényi meghatározása és a nevesített személyiségi jogok forrása, továbbá szintén az alkotmánybírósági gyakorlat alapján megjelölte, hogy abból mely különös személyiségi jogok vezethetők le. Hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése a II. cikkhez szorosan kapcsolódva (azzal összhangban) átfogóan védi a magánszférát, a magán- és családi életet, valamint az egyénről, életéről, helyzetéről alkotott szűkebb és tágabb társadalmi képet: a jó hírnevét, ami az indokolatlan, szükségtelen, és aránytalan korlátozásukat (is) kizárja. Azt is kifejtette, hogy nyilvánvalóan van annak emberi méltóságot, jóhírnevet, becsületet, tisztességet sértő volta, ha valakivel szemben minden alap nélkül folyik át nem gondolt súlyos büntetőeljárás. Továbbá minden büntetőeljárásról elmondható, hogy az a magánszférába való intruzív beavatkozás, abban terheltként részt venni súlyos hátrány. Maga a gyanúsítás híre önmagában is számos hátrány forrása, ami fokozható széles körű hírveréssel. A terhelt büntetőeljárás belüli túrési kötelezettsége nem jelent jogról való lemondást, különösen nem értelmezhető a személyiségi jog megsértéséhez való hozzájárulásként. Valójában egy alaptalanul lefolytatott és huzamos időn át tartó, az internet örökös nyilvánossága mellett folyó büntetőeljárás alig, vagy nem orvosolható sérelmeket okoz, amit önmagában a felmentő ítélet nem kompenzál. Álláspontja szerint a per alperesei részéről az ügy körüli hírverésnek, nem volt semmiféle racionális indoka, az alpereseknek tudniuk kellett, hogy ez „áreljárás” és szó sincs bűncselekményről. Ugyanakkor esetében három büntetőbírósági ítélet igazolja, hogy az indítványozó magatartásából minden olyan ténybeli és jogi elem hiányzott, ami a feljelentésére, és vele szemben az eljárás indokolatlan lefolytatására, továbbá még a vádhoz képest is alaptalan sajtónyilatkozatokra okot adott volna. Ezért hivatkozása szerint a perbeli alperesek magatartása kirívóan okszerűtlen volt, ami így különösen alkalmas volt az indítványozó mint felperes jóhírnevének, becsületének megsértésére. Kifejtette, Magyarországon elsőként Vuchetich Mátyás foglalta össze a büntetőeljárás és a sérülésének, a jelen ügyben az indítványozóra vonatkozó összefüggéseit, amely minden tisztességes eljárásnak azóta is sajátja.
- [34] Kifejtette továbbá, hogy az indítványozó közszereplői minősége a kényszernyugdíjazásával megszűnt. Ugyanakkor a közszereplői státus sem jelenti azt, hogy ilyen minőségében az indítványozónak másokhoz képest is „kirívóan súlyosan érintő”, megalapozatlan büntetőjogi felelősségre vonását célzó feljelentés, vád nyilvános vitatását is el kellett volna viselnie. Utalt a vonatkozó alkotmánybírósági határozatokra, illetve az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlatára, amely kiemelte, hogy a véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe nem vezethet arra, hogy ez a jog az élethez, emberi méltósághoz hasonlóan korlátozhatatlan lenne. Azt viszont a közszereplők esetében sem mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy a nyilvánvalóan alaptalan, valótlan híresztelések, becsületüket, jóhírnevüket súlyosan sértő tényállítások közlése is következmények nélküli. A véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe ugyanakkor nem vezethet arra, hogy ez a jog az élethez, emberi méltósághoz, való joghoz hasonlóan korlátozhatatlan lenne. Hivatkozott a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra, amelyek a nem támogatott véleménynyilvánítás kategóriájába soroltan külön foglalkoznak azokkal az esetekkel, amikor a tényállítások „eredője” kifejezetten tudatában van a tényállítás valótlanságának, vagy foglalkozása, hivatása szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásával összefüggő kötelezettségeit el-

mulasztotta. Azt is kifejtette, hogy ezekkel a kérdésekkel a bíróság a támadott ítéletében nem is foglalkozott, noha a sajtónyilatkozatok tartalma és kifogásolása szintén a kereset részét képezte.

- [35] Kiemelte, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a büntetőeljárás folyamatban léte alatt is személyiségi jogot sértő magatartás a valóságnak nem megfelelő tájékoztatás, a vádirat tartalmának vagy a bírósági eljárás tartalmának az elferdítése, mely követelmény fokozottan terheli a bírói szervezet vezetőjét és az ügyészséget. Utalt továbbá arra, hogy éppen a bírókat érintően a közszereplők körének tűrési kötelezettségét egyébként szélesre táró 7/2014. (III. 7.) AB határozat is tartalmazza, hogy a jogállami működéshez elengedhetetlen közbizalmat, a bírák személyét ért alaptalan szélsőséges támadások áshatják alá, ilyen esetekre vonatkozóan a személyiségi védelem felerősödik. Hivatkozása szerint az eljáró szervek felróhatósága (miután egyik alperes sem úgy járt el, ahogy alkotmányos helyzete megkívánta volna) független a jó- vagy rosszhiszeműségtől és a sérelmet szenvedett felet nem terheli a joghátrány bizonyítása. Azt is kifejtette, hogy a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat nyomán a bírói gyakorlatban egyértelművé vált az is, hogy a jogsértés megvalósulása önmagában olyan hátrány, amit kompenzálni kell. Ezért álláspontja szerint alkotmányjogilag és jogilag is téves a kereset ezen részére, az alperesek „szükségképpen felelőtlenségére” vonatkozó bírói érvelés, továbbá az okfejtések részben szembe mennek a 2/2002. számú BJE határozatokban foglaltakkal.
- [36] A 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat rámutatott arra, hogy az Alaptörvény az Alkotmánybíróság új, alaptörvényi szintű feladataként határozza meg a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Utalt továbbá a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban foglaltakra, amely szerint az Alaptörvényben megfogalmazott tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének elemei a magyar jogrendben immáron egy olyan alkotmányos mércét jelentenek, amely a jogszabályi környezeten túl az egyedi ügyben hozott bírói döntések megítéléséhez is alapul szolgálnak. Idézte az Alkotmánybíróság arra vonatkozó gyakorlatát, amely szerint mindaddig tartózkodik a törvényértelmezés és szakjogi kérdésekben való állásfoglalástól, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését. Ha azonban arra a következtetésre jut, hogy a bíróság az előtte fekvő, jogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Nézete szerint azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog lényegi tartalmát érintő körülmények teljesülésének vizsgálata, és a jogszabályi környezet alkotmányjogilag aggályos tartalma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősülnek.
- [37] A tisztességes (valójában bírói) eljáráshoz való jog alkotmányjogi határozatok alapján történő tartalmi fejlődésének bemutatását követően annak tartalma: az Alaptörvény által nevesített: a független, pártatlan bírósághoz való jog, a nyilvános tárgyaláshoz, az észszerű időn belüli elbíráláshoz való jog, továbbá az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által külön nevesített és vizsgált fegyverek egyenlőségéhez való jog, az iratokhoz való hozzáférés, azok teljes körű megismerésének joga, az indokoláshoz való jog, az eljárási cselekményen való kompetens részvételhez való jog stb. Továbbá vannak olyan, a jogállamisággal szoros összefüggésben álló, külön nem nevesített jogok, amelyek az igazság, kiderítésének, szolgáltatásban álló szabad bizonyítás rendszeréhez kapcsolódó eljárási elemekkel kapcsolatosak.
- [38] Az indítványozó álláspontja szerint több szinten sérült a hatékony bírói jogvédelemhez való joga. Ugyanis az elszenvedett alaptalan büntetőeljárás következményeinek a kompenzálására szolgáló (a jogszabály szintjén arra alkalmas és a bírói gyakorlatban más esetekben működő) a személyiségi jogainak megsértése miatt indított eljárás csupán formailag elégítette ki a bírósághoz fordulás tényleges lehetőségét, hatékony bírói jogvédelmet nem biztosított, továbbá a bíróság megsértette az indokolási kötelezettség követelményét is. A kifogásolt ítéleteket meghozó bíróságok nem az alperesek felelősségét, továbbá nem a jogsértés tényét vizsgálták, hanem a büntetőbírói határozatok kritikájába fogtak. Annak vizsgálata és elbírálása lényegében meg sem történt, hogy az indítványozó személyiségi jogait egy alaptalan, majd hat évig tartó, érdemi bizonyítékkal kezdettől fogva nem rendelkező büntetőeljárás miatt sérti, ehelyett mentségek keresése folyt az alperesek számára. Nézete szerint ennek folytán sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye is, ami a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti. Az ítéletek nem indokolták meg, hogy a bűncselekmény hiányában történt felmentő ítéletek mellett milyen tényekre és bizonyítékokra alapozták azon álláspontjukat, hogy az alperesek magatartása miért nem alapja a jogsértés megállapításának. Lényegében tartalmi indokolás, az okirati bizonyítékok nélkül figyelmen kívül hagyták az érdemi keresetet és azok vonatkozásában nem hoztak döntést.

- [39] Így többek között sértik a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti érdemi ténybeli feltárási kötelezettséget. Kifejtette, hogy ezen feladatuk teljesítése során a Be. rendelkezéseit az Alaptörvénnyel, annak részeként a bírósághoz fordulás jogával összhangban kötelesek értelmezni, amely a hatékony bírói jogvédelem lehetőségét kívánja biztosítani. Mindezekre tekintettel a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján az *ex tunc* hatályú megsemmisítését kérte.

II.

- [40] Az Alaptörvény indítványokkal érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hír-névét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [41] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott törvényi követelményeknek, és a következőket állapította meg.
- [42] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [43] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a határidőben benyújtott indítványában (az átvétel megküldésének a dátuma 2020. november 2. napja, az alkotmányjogi panasz postára adásának napja 2020. december 30.) az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 2. Pf. 20.407/2020/6/II. számú jogerős másodfokú, az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a személyiségi jog megsértése iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [44] 2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek ugyanakkor csak részben tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés több alapjogát is sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Fővárosi Ítéltábla 2. Pf.20.407/2020/6/II. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [II. cikk, VI. cikk (1) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [45] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes (bírói) eljáráshoz való jog részelemei közül a független és pártatlan bíróság által lefoly-

tatott nyilvános tárgyaláshoz, az ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jogának, továbbá a hatékony bírói jogvédelemhez való jogának sérelmét illetően nem tartalmaz érdemi, alkotmányossági érvelést arra nézve, hogy a konkrét, sérelmezett bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének rendelkezésével, az említett részjogosítványok sérelmét a kifogásolt bírói döntések pontosan hogyan eredményezik, erre nézve az indítvány csupán általánosságokat tartalmaz. Ezért az indítvány ebben a tekintetben nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontja szerinti határozottság követelményének, így az érdemben nem volt elbírálható.

- [46] 3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [47] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes (az indítvány tartalma szerint bírósági) eljáráshoz való jogának sérelmét az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben is állította.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, (ahogy egyébként maga az indítványozó is utalt rá), hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a testület a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja felül, „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára” {lásd többek között: 3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja (és nem vizsgálhatja), hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, illetve a konkrét ügyben az előzményi büntetőbíróságok ítéleteit, illetve az ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [49] A konkrét ügyre vonatkozóan az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítéletek részletesen kifejtették döntéseik indokait, és azt is, hogy mely bizonyítékokra alapították azt, továbbá kitértek arra is, hogy az egyes bizonyítékokat egyenként és összességükben miként értékelték. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ítélet tábla mindazon kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, amelyeket az alkotmányjogi panasz felsorolt. Az indítványozó indokolási kötelezettség hiányára vonatkozó érvelésében (mely szerint a bíróságok nem vizsgálták alperesek felelősségét, és a jogsértés tényét, hanem a büntetőbírósági határozatok kritikájába fogtak, továbbá az indítványozó személyiségi jogait egy alaptalan, majd hat évig tartó, érdemi bizonyítékkal kezdetű fogva nem rendelkező büntetőeljárás miatt sérti, ehelyett mentségek keresése folyt), valójában tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panasz erre vonatkozó része tartalmilag arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság jogorvoslati fórumként bírálja felül az ügyében hozott döntést, a kifogásolt bírósági ítéletek jogértelme-

zésének és jogalkalmazásának helyességét vitatva, amely azonban nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik.

- [50] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvényellenesség kételyét támasztaná alá, ezért azt érdemben nem vizsgálta.
- [51] 4. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel, hogy az indítvány által kifogásolt ítélet, amely nem állapította meg az indítványozó személyhez fűződő jogának sérelmét annak folytán, hogy az indítványozó ellen olyan büntetőjárást kezdeményeztek, amelyek nem vezettek az indítványozó büntetőjogi felelősségre vonásához, összhangban áll-e az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseivel.
- [52] 5. Az Alkotmánybíróság – a fentieket figyelembe véve – megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa a fentiek szerint a befogadhatóság az Abtv.-ben szabályozott törvényi kritériumának eleget tesz, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörben eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.

IV.

- [53] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [54] Az Alkotmánybíróság először szükségesnek tartotta röviden áttekinteni a jóhírnévhez való joggal kapcsolatos gyakorlatának főbb megállapításait.
- [55] 1. Az Alkotmánybíróság erre nézve legutóbb a 3165/2021. (IV. 30.) AB határozatában összegezte (különösen a jogi személyekkel összefüggésben) az Alkotmánybíróság erre vonatkozó lényeges megállapításait (Indokolás [36], [37], [39]). Abban kiemelte, hogy a természetes személyeknél az emberi méltósághoz való jog abszolút jellegű, feltétlen és elidegeníthetetlen jogként illeti meg az embert {24/1996. (VI. 25.) AB határozat, ABH, 1996, 107, 111–112, megerősítette a 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [140]}. Utalt továbbá arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően egyes határozataival megerősítette, illetve tovább fejlesztette az emberi méltóságból fakadó személyiségi jogra vonatkozó korábbi döntései egy részét. A 32/2013. (XI. 22.) AB határozat szerint önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (a jóhírnévhez való jog) (Indokolás [84]). A képmáshoz való jog, mint az emberi méltóság egyik részjogosítványának kérdésével a 28/2014. (IX. 29.) AB határozat foglalkozott először, a névjoggal pedig a 27/2015. (VII. 21.) AB határozat. A cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés és a becsület, jóhírnév összefüggéseit a 11/2014. (IV. 4.) AB határozat érintette. A jóhírnév esetleges sérelmét az internetes hozzászólásokkal (kommentekkel) összefüggésben a 19/2014. (V. 30.) AB határozat tekintette át. Míg a 14/2017. (VI. 30.) AB határozat a munkavállalók személyiségi jogainak korlátozhatóságával foglalkozott. A vérségi kapcsolat, mint az önazonossághoz való jog részeleme pedig a 13/2020. (VI. 22.) AB határozatban jelent meg. Ugyanakkor áttekintve az Alkotmánybíróság addigi döntéseit azt is kiemelte, hogy a jóhírnévhez való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlata igen hiányos (Indokolás 40).
- [56] 2. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének az Alaptörvény hetedik módosításával megállapított szövege szerint „[m]indenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” E cikk (2) bekezdése rögzíti: „Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalomát.”
- [57] Az Alkotmánybíróság – többek között – a 3308/2020 (VII. 24.) AB határozatban összefoglalva a magánszféra védelmének fejlődését, utalt arra, hogy az alkotmánybírói gyakorlat már az Alaptörvény hetedik módosítását megelőzően is a magánélet fokozott védelmét rögzítette, amikor megállapította, hogy: „Az Alaptörvény a magánélet sérthetetlenségének joga alá eső védett jogviszonyok körét jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magántitok kifejezést az Alaptörvény nem használja, helyette a magán és családi életet,

az otthon és a kapcsolattartást védi.” [9/2014. (III. 21.) AB határozat, Indokolás [42]] Szintén az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hetedik módosítását megelőző gyakorlata tükröződik a 13/2016. (VII. 18.) AB határozatban, amely a gyülekezés szabadsága és a magánélethez való jog kollízióját vizsgálva megállapította, hogy „[a] magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek”. Míg az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való jog, továbbá a VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszférához való jog közötti kapcsolat különösen szoros voltát hangsúlyozva kifejtette: „Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára, (kapcsolattartás), illetve a térbeli szférára, is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon).” (Indokolás [42])

[58] Az Alkotmánybíróság korábban a 3212/2020. (VI. 19.) AB határozatában is kiemelte, az Alaptörvény hetedik módosítása megerősítette a magánélethez való, illetve az ahhoz kapcsolódó jogok védelmét, új szabályozási szintre emelve azt. A korábbi, a magánszféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására.

[59] Az Alkotmánybíróság a 3167/2019. (VII. 10.) AB határozatában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozva, immár az Alaptörvény hetedik módosítására figyelemmel állapította meg az Alaptörvény VI. cikkére nézve, megerősítve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban foglaltakat, nevezetesen: „A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel (ABH 1991, 40, 44–57). A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjogkorlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.” (Indokolás [26]) Ezen a felfogáson az Alaptörvény nem változtatott, mert az Alkotmányhoz hasonlóan tartalmazza „a személyes adatok védelme” fogalmát, amelyet kifejezetten alapjognak tekint [11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55], erre nézve lásd még: 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [32]].

[60] 3. Az Alkotmánybíróság a 3165/2021. (IV. 30.) AB határozatában (Indokolás [41]–[43]) a személyiségi jogvédelem polgári jogi alapjait is összefoglalta, különös tekintettel a jóhírnév védelmére.

[61] Ennek során kifejtette, hogy a hatályos Ptk. – hasonlóan a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez (a továbbiakban: régi Ptk.) – általános jelleggel védi a személyiségi jogokat (Második Könyv Harmadik része 2:42. §–2:54. §), mely a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Ptk. 2:42. § egy olyan generálklauzulát tartalmaz, amely alapján valamennyi személyiségi jog – így a nem nevesítettek is – védelem alatt állnak. A fentieket úgy kell érteni, hogy a jövőben akár újabb személyiségi jogok is keletkezhetnek, amelyekre a jogi védelem automatikusan ki fog terjedni. Így a Ptk.-ban szabályozott jogvédelmi eszközök igénybevételére a nem nevesített személyiségi jogok esetén is mód nyílt. A fenti generálklauzulát erősíti az, hogy azt – eltérően a régi Ptk.-tól – már nem követi közvetlenül példálózó jellegű felsorolás arról, hogy milyen magatartások sérthetik a személyiségi jogokat. További újdonság a régi Ptk.-hoz képest, hogy a Ptk. a személyiségi jogokat az emberi méltóságból eredezteti [Ptk. 2:42. § (2) bekezdés]. Egyben azt is kifejtette, hogy jóhírnév védelme olyan jog, a Ptk. 3:1. § (2) bekezdése – mintegy az Alaptörvény I. cikk (4) cikke leképződéseként, amely nem csak a természetes személyek sajátja.

[62] A határozat kiemelte, a jóhírnév megsértéséről különösen akkor beszélhetünk, ha az adott személyről, őt sértő, valótlán tényt állítanak vagy híresztelnek, vagy valós tényt hamis színben tüntetnek fel [Ptk. 2:45. § (2) bekezdése]. Ebből az is következik, hogy nem minősül a jóhírnév megsértésének, ha a valakiről állított vagy híresztelt valótlán tény az adott személyre nézve nem sértő (BH2001. 469.). Ugyanígy a valós tények közlése vagy a vé-

lemény megfogalmazása sem sérti a jó hírnevet (BH2019. 13.). A közlésnek ugyanakkor – ahhoz, hogy a jó hírnevet sértőnek minősüljön – alkalmasnak kell lenni arra, hogy hátrányos legyen az érintett személy társadalmi megítélésére. A jogsértés megállapításának azonban nem feltétele annak bizonyítása, hogy ez a hátrányos megítélés ténylegesen be is következett (BH2010. 294.).

- [63] A jóhírnévhez való jog tehát azt célozza, hogy az adott személyről a társadalomban kialakult (vagy kialakuló) kép valós tényeken alapuljon. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a kép ne lehetne téves vagy helytelen, a jóhírnévhez való jog ugyanis pusztán azt biztosítja, hogy ez a kép valós tényekből levont következtetések eredményeképp álljon össze. Fontos kiemelni, hogy a Ptk. példálózó jelleggel csak a leggyakoribb, tipikus hírnévrontó magatartást emeli ki (tényt állít, híresztel vagy valós tény hamis színben tüntet fel), amiből az következik, hogy a jóhírnév megsértésének bármilyen módon való elkövetése jogellenes. Azaz e körben a közlést tág értelemben kell felfogni, az lehet a gondolat kifejezésének minden elképzelhető és alkalmas módja, így a tipikus szóbeli vagy írásbeli információátadás mellett a rajz, ábra, szobor, festmény, fotó, mozdulat, gesztus, cselekvés stb. útján való kifejezés is (BH2002. 261., BH2013. 266.).

V.

- [64] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság jelen eljárásban azt vizsgálta, hogy az ítélet tábla indítvánnyal kifogásolt ítélete kialakítása során az ügy alapjogi érintettségére figyelemmel volt-e.
- [65] 1. Az indítványozó által sérülni vélt alapjog korlátozására nézve az Alaptörvényben rögzített általános kritériumokat egyrészt az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, továbbá az I. cikk (3) bekezdése deklarálja. Az I. cikk (1) bekezdésének jelentősége, hogy elsődleges kötelezettséggént állapítja meg az állam tevőleges védelmi kötelezettségét az ember alapjogainak védelmére nézve.
- [66] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezzel összefüggésben a 3/2015. (II. 2.) AB határozat elvi érveléssel mondta ki, hogy bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkekből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]). Az Alkotmánybíróság a bíróságok ebbéli feladatára nézve több határozatában {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]; 3192/2017. (VII. 21.) AB határozat Indokolás [36]} kifejtette, hogy ez nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak a döntéseiket közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk, csupán azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra.
- [67] 1.2. Az eljáró bíróságoknak ezért e rendelkezésen keresztül kellett vizsgálniuk az ügy alapjogi relevanciáját. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jóhírnév védelmének fókuszában az érintett személyről kialakult társadalmi kép áll, ezért alapvetően az az érintett személy társadalmi megítélését hátrányosan befolyásoló jogsértésekkel szemben nyújt védelmet. Ezen jogsértések jellemzően közlés formájában jellemezzek meg, ugyanakkor a hírnévsértés megvalósulhat más magatartások formájában is. Így a bírói gyakorlatban a jóhírnév megsértését jelenti az érintett személy képmásának, hangfelvételének vagy az általa használt, rá jellemző egyedi köszöntésmódnak a felhasználása (erre nézve lásd: BH 2002.261.).
- [68] Az Alkotmánybíróság fentiekben idézett megállapításaiban foglaltakat jelen döntése kialakítása során is figyelembe vette.
- [69] 2. Az Alkotmánybíróságnak az indítványozó érdemben elbírálható kérelme tárgyában elsőként azt kellett megvizsgálnia, hogy maga a kifogásolt, ítélet táblai döntés megvalósította-e a jóhírnév sérelmét, azaz okozott-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe ütköző alapjogsérelmet. Az alkotmányossági vizsgálat során ugyanis csak ezt követően kerülhet sor az alapjog-korlátozás szükségességének és arányosságának vizsgálatára.
- [70] Az indítványozó az ítélet táblai döntés Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe ütközését több szempontból állította. Egyrészt álláspontja szerint a személyiségi jogsértést önmagában már a gyanúsítás ténye, annak kirívóan

okszerűtlen volta (lásd: indítvány 8. oldala) megalapozza, továbbá a polgári bíróság – az indítványozó érvelése szerint – nem volt hajlandó a büntetőeljárás megindítása alaptalanságának (a hűtlen kezelés törvényi tényállása fennállásának) vizsgálatára (lásd: indítvány 5–6. oldalak). Másrészt álláspontja szerint az ügyben eljáró polgári bíróságok a büntető ítéletek tartalmi felülvizsgálatát végezték el azzal, hogy azt vizsgálták, az érintett személy követett-e el bármiféle szabályszegést, amely az ügy szempontjából relevanciával nem bír, és ezzel a bíróság mentségeket keresett a perbeli alperesek rosszhiszemű magatartására, lényegében újraértékelték a büntetőeljárás adatait (lásd indítvány: 6. oldal). Emellett hivatkozása szerint szintén a bírói döntés alaptörvény-ellenességéhez vezetett, hogy bár a kereset részét képezte, a bíróság nem is foglalkozott a (II. rendű) alperesi sajtónyilatkozatok tartalmával.

- [71] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a rendes bíróságok által elkövetett, vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jogi indokok helyességének vizsgálata főszabály szerint felülvizsgálati hatáskör, amit a Kúria gyakorol, így az szintén nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Ugyanakkor annak eldöntéséhez, hogy az adott bírói döntés alaptörvény-ellenessége fennáll-e, szükséges megvizsgálnia az alapul fekvő tényállást, és azt, hogy mi vezetett, vagy vezethet a bírói döntés alaptörvény-ellenességéhez {erre nézve lásd: 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [86]}.
- [72] 3. Az ítéletábrai döntés rögzíti, hogy az indítványozó álláspontja szerint a személyiségi jogának megsértése már önmagában a feljelentés megtételével megvalósult. Erre vonatkozóan a döntés – figyelembe véve az állandó bírói gyakorlatot –, hangsúlyozta, hogy önmagában a büntetőeljárás kezdeményezése önmagában ezzel nem sért személyiségi jogot, még akkor sem, amennyiben a megindított eljárás nem vezet az eljárás alá vont büntetőjogi felelősségre vonáshoz. A döntés rögzíti, hogy a feljelentés megtétele kizárólag abban az esetben valósít meg személyiségi jogsértést, amennyiben a feljelentő joggal való visszaélést valósít meg, nyilvánvalóan alaptalanul, jobb tudomása ellenére rosszhiszeműen kezdeményezi az eljárást, vagy ha a feljelentésében indokolatlanul sértő, bántó megalázó kijelentéseket használ.
- [73] Az ítéletábra indokolásában ezt követően egyenként vizsgálta, hogy a fentiek szerinti, a személyiségi jogsértéshez szükséges feltételek a feljelentés megtétele során fennálltak-e. Majd ezt követően állapította meg ezen feltételek fennállásának hiányát. Így a feljelentő esetleges joggal való visszaélésének fennállása körében, annak vizsgálata során állapította azt meg, hogy a feljelentés ténybeli alapokon alapult, továbbá az I. rendű alperes elnökét feljelentési kötelezettség terhelte, illetve a büntetőbíróságok is tényként állapították meg az indítványozói szabályszegést azzal, hogy a saját tulajdonú hajója kikötőbérleti díjának a kifizetését elrendelte. Szintén ezen feltételek fennállásának vizsgálata körében értékelte (a feljelentés nyilvánvalóan alaptalan voltával összefüggésben) a nyomozás és a vádemelés megtörténtét, továbbá az eljárás jogorvoslati fórumokig jutását. Ennek során vizsgálta azt is, hogy tett-e az I. rendű alperes jobb tudomása ellenére valótlan tényállításokat, illetve fejtette ki, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás feltételeinek fennállása, illetve az, hogy megvalósultak-e bűncselekmény tényállási elemei, nem tartozik a hatáskörébe, az a nyomozó hatóság, illetve a büntetőbíróság feladata. Ezen feltételek fennállásának vizsgálata során állapította meg azt is, hogy a feljelentés tartalma, megfogalmazási módja nem volt sértő, illetve az I. rendű alperes azokat tényadatokkal támasztotta alá.
- [74] Míg a II. rendű alperesre vonatkozó keresetek tárgyában utalt arra, hogy a büntetőeljárás és a vádemelés abban az esetben lehet személyiségi jogot sértő, amennyiben a hatóság nyilvánvalóan alaptalanul emel vádat, vagy hatáskörével visszaélve, rendeltetésellenes céllal jár el. Ennek körében értékelte, hogy csak a másodfokú eljárásban került sor annak feltárására, hogy miért nem következett be vagyoni hátrány, és többek között erre figyelemmel állapította meg, hogy nem történt kirívó jogalkalmazási tévedés. Szintén ennek körében vizsgálta és állapította meg, hogy nem nyert igazolást az, hogy a vádemelésre egyéb preconcepció okán került volna sor.
- [75] Az indítványozói állítással szemben a másodfokú bíróság ítélete indokolásában (lásd: [40] bekezdés) foglalkozott a II. rendű alperes által kiadott sajtóközleménnyel és annak tartalmával, az utóbbival összefüggésben megállapította, hogy az csupán a feljelentésben foglaltakat ismertetete, ugyanakkor egyéb II. rendű alperesi sajtóközlemény létét az indítványozó, amelyre hivatkozott, nem bizonyította.
- [76] 4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy gyakorlata ezidáig hiányos az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti jóhírnév védelme, illetve a büntetőeljárás megindításának egyes elemeivel/szakaszaival összefüggésben azok kapcsolatának feltárására vonatkozó vizsgálatát illetően. Mint a fentiekben már utalt rá, az Alaptörvény VI.

cikk (1) bekezdése szerinti jóhírnév védelme alapvetően az érintett személy társadalmi megítélését hátrányosan befolyásoló jogsértésekkel szemben nyújt védelmet. A büntetőeljárás érdemi döntései közül a felmentő ítélet alkalmas lehet arra, hogy az eljárás alá vont személyről kialakított társadalmi képet pozitív irányban (részben vagy egészben) befolyásolja, az érintett jóhírnévét visszaállítsa. Míg a büntetőeljárást lezáró érdemi döntések közül az érintett személyt elmarasztaló büntetőítélet hat(hat) leginkább negatív irányban az adott személy társadalmi megítélésére. Ugyanakkor ezek mellett már a büntetőeljárás megindulásakor önmagában a feljelentés megtétele, illetve a vádemelés megtörténte is alkalmas lehet arra, hogy befolyásolja az érintett személy szűkebb vagy tágabb környezetében az eljárás alá vont személy negatív megítélését. Ennek ellenére önmagában nem minden feljelentés vagy a vádemelés eredményez személyiségi jogsérelmet, még akkor sem, ha már annak megtétele(megtörténte), hátrányos befolyással van az eljárás alá vont személy szűkebb vagy tágabb közösségi megítélésére. De ez nem zárja ki azt, hogy előfordulhat olyan eset (mégpedig akkor, ha a feljelentés vagy a vádemelés a feljelentő, illetve a vádhatóság nyilvánvaló jogsértésén alapul), amikor a felmentő ítélet ellenére már önmagában a feljelentés, illetve vádemelés okán polgári jogi személyiségi jogsértés történik.

- [77] Az ítéletábrai ítélet által is idézett, kimunkált bírói gyakorlat szerint már a feljelentéssel megvalósul a személyiségi jogsértés, amennyiben a feljelentő joggal való visszaélést valósít meg, továbbá nyilvánvalóan alaptalanul, jobb tudomása ellenére rosszhiszeműen kezdeményezi a büntetőeljárást, vagy ha a feljelentő a feljelentésben indokolatlanul sértő, bántó, megalázó kifejezéseket használ. Míg a vádemelés szintén önmagában megvalósítja a személyiségi jogsértést, amennyiben a hatóság nyilvánvalóan alaptalanul emel vádat, hatáskörével visszaélve, rendeltetésellenes céllal jár el. Amennyiben ezekben az esetekben a feljelentés, illetve a vádirat megtétele egyben szükségtelenül és aránytalanul is korlátozza az eljárás alá vont személy jóhírnévhez való jogát, megállapítható az alapjogsérelem. Az állított magánszféra védelmével összefüggésben megállapítható, hogy a büntetőeljárás megindításának más a célja, mint általában a közléseké. A büntetőeljárás megindítása és lefolytatása ugyanis arra irányul, hogy kiderüljön, történt-e bűncselekmény, azaz épp annak megvalósulását, vagy meg nem történtét hivatott eldönteni. Ezért ezekben az esetekben a magánszféra szűkebb védelmet élvez.
- [78] Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint megvizsgálva az alapul fekvő tényállást is, megállapította, hogy bírói döntés alaptörvény-ellenességéhez az vezetne, amennyiben a kifogásolt ítéletábrai ítélet nem vette volna számba a feljelentés benyújtásának, továbbá a vádirat előterjesztésének azokat az eseteit, amelyek alkalmasak lehetnek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jóhírnév védelmének szükségtelen és aránytalan korlátozását megvalósítani. Az ítéletábrai ítéletének indokolásában ezeket az eseteket azonban egyenként számba vette, azokat megvizsgálta, és az alapjogvédelmi szempontok figyelembevételével releváns indokolást adott arra nézve, hogy ezek a feltételek miért nem álltak fent az adott ügyben, és így az elsőfokú bíróság ítéletét (amely – többek között – elutasította az indítványozó azon keresetét, amely szerint az I. rendű alperes megsértette az indítványozó becsületét és jóhírnévét azzal, hogy nyilvánvalóan megalapozatlan feljelentést tett ellene, továbbá a II. rendű alperes megsértette a felperes jóhírnévét és becsületét azzal, hogy vele szemben büntetőeljárást folytatott és vádat emelt) miért találta érdemben helytállónak.
- [79] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt bírói döntés nem alaptörvényt sértő, az ítéletábrai döntését az alapjogi szempontokat figyelembe véve alakította ki, az nem rugaszkodott el az Alaptörvény a VI. cikk (1) bekezdése alkotmánykonform értelmezésétől.
- [80] 5. Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó által kifogásolt ítéletábrai döntés nem sértette az indítványozó Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdésben rögzített jogait, ezért az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság elutasította.

Budapest, 2021. november 23.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/212/2021.

• • •